

vil ikke ha en sjans å vinne anbud opp med dagens pensjonsordning, sier konserndirektør Geir Isaksen.

Konserndirektøren frykter ikke at den nye konkurransen vil føre til dårligere lønns- og arbeidsvilkår, ettersom de ansatte har et kraftig våpen ved å kunne stanse togtransporten i en streik.

– Erfaringer fra andre land viser at det ikke er lett å forhandle ned vilkårene til de ansatte. De er veldig sterke i sin organisering, så slike forsøk har en tendens til å føre til dårlig trafikkavvikling, sier han.

Dyr tjenestepensjon

Etter pensjonsreformen har forskjellene mellom pensjonsordningene i privat og offentlig sektor blitt svært store. Den offentlige tjenestepensjonen er langt dyrere for arbeidsgiverne, og gjør det vanskelig for det offentlige å konkurrere med private. Innen sykehjem og barnehage gjør dette at private selskaper i mange tilfeller kan tilby

rimeligere tjenester enn det offentlige. Når jernbanen nå privatiseres, vil samme problemstilling oppstå her.

NSB og fagforeningene har satt ned et partssammensatt utvalg som skal se på mulige endringer av dagens system. Nestleder i Norsk Jernbaneforbund, Jane Sæthre, er redd for å tape anbud og sier pensjonsspørsmålet er «komplisert».

– Vi må ivareta de ansatte i jernbanen, også med endrede vilkår. Vi kan ikke la prinsipper gå foran mulige løsninger som gjør at NSB kan vinne anbud, sier hun.

Leder av Norsk lokomotivforbund, Rolf Jørgensen, er hakket mer skeptisk til at en

ny privat ordning vil kunne bli like god som dagens.

– I prinsippet er offentlig tjenestepensjon den beste fordi den garanterer en forutsigbar pensjon livet ut. For våre medlemmer som har særaldersgrense, har den imidlertid noen svakheter, og derfor har vi sagt oss villig til å diskutere en ny ordning, sier han.

Isaksen og Sæthre refererer til politikerens lovnader om at jernbanereformen ikke skal føre til konkurranse på lønns- og arbeidsvilkår. Det er ikke nok til å berolige Jørgensen.

– Enhver arbeidstaker skjønner at det er nettopp dette som vil skje, sier han.

okonomi@klassekampen.no

Rolf Jørgensen

Jane Sæthre

ØKONOMEN SVARER

ALTERNATIVT: To alternative retninger i økonomifaget er ny-keynesianisme, oppkalt etter John M. Keynes og den østerrikske skolen, der Friedrich Hayek var sentral.

ARKIVILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS.

Kart og terreng

Roman Eliassen

METODE

Er det for mange modeller og for mye matematikk i økonomifaget?

I forrige ukes spalte svarer Katinka Holtsmark på mitt essay fra 9. februar, hvor jeg hevder at økonomene har satt Metoden fremfor virkeligheten. Hun mener matematiske modeller kan hjelpe oss med å forstå virkeligheten. Jeg er ikke prinsipielt uenig med henne.

Det virker som Holtsmark har inntrykk av at jeg er mot bruk av matematikk. Det er ikke riktig. Problemet er ikke matematiske modeller som sådan. Problemet er at mainstream-økonomene insisterer på alltid å bruke dem – og særlig én bestemt type av dem (basert på Metoden: metodologisk individualisme, likevekt, og kvantifisering av alle relevante variabler). Vi trenger kart for å orientere oss på ukjente områder, og kartet kan selvsagt ikke være like stort som terrenget. Men det hjelper lite med et kart over Moss hvis man befinner seg i Paris, eller på Svalbard.

En modell kan være så mangt. Holtsmark påpeker helt riktig at min verbale forklaring av kriser også er en modell, og at mye av den kan uttrykkes på matematisk form. Det har den også

blitt, av Hyman Minsky, og hans modell har blitt videreutviklet av andre. Men Minsky kvantifiserte ikke usikkerhet. Tallfest det som tallfestes kan, og stopp der. I tillegg brøt han med Metoden for øvrig; han mente likevekt var et ubrukelig begrep for en ustabil finanskapitalistisk økonomi, og fremholdt hvordan finansaktørene påvirkes av hverandre.

Dirk Bezemer hevder i artikkelen «No one saw this coming» at de økonomene som forutså finanskrisen, brukte en type regnskapsmodeller hvor de så på gjeldsoptak og fulgte pengestrømmene gjennom systemet. Disse økonomene var i hovedsak alternative, heterodokse – de lyttes ikke til i fagets mainstream. Så om vi kanskje ikke har for få modeller i økonomifaget, har vi altfor lite variasjon i dem, matematiske så vel som verbale.

Modeller hjelper oss med å forklare sammenhenger, men vi må også forstå økonomien. Derfor må vi som økonomer i større grad dyrke vår historiske, kulturelle og politiske bevissthet.

Hjelper matematiske modeller oss med å tenke stringent og logisk, som Holtsmark fremholder? Tenkning skal alltid være logisk, uavhengig av form. Og det kan skje, som Keynes påpekte, at vi glemmer hva symbolene representerer når vi regner side opp og ned. Vi må passe oss for at matematikken ikke havner i tenkningens fører sete. Det tror jeg den i stor grad er i økonomifaget i dag.

Roman Eliassen

PhD-student ved Anglia Ruskin University, Cambridge

Lurer du på noe om samfunnsøkonomi, så skal våre økonomer gjøre sitt beste for å svare. Send inn ditt spørsmål til okonomi@klassekampen.no

Askill Halse

Katinka Holtsmark

Roman Eliassen

Sara Cools